

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Epistola Responsoria R. P. Isaaci De Bruyn Societatis Jesu
Ad Eximium Dominum Martinum De Svvaen S. Th.
Doctorem Lovaniensem &c.**

Bruyn, Isaac van

[Verlagsort nicht ermittelbar], 1693

Caput II. Expenduntur scopi varii, quos sibi præfixit Eximius, & ostenditur illos vel non attigisse vel attigisse infeliciter.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40327

„ tu , qui per naturæ vigorem , bonum alicquod , quod ad salutem
 „ pertinet vitæ æternæ , cogitare , ut expedit , aut eligere , sive salu-
 „ tari , id est evangelicæ prædicationi consentire posse confirmat absq̃;
 „ illuminatione & inspiratione Spiritus sancti. ” Hi canones Semi-pe-
 ligianos errores convellunt , adeoque evincunt, capitale & universale
 illorum dogma situm fuisse in negata gratiæ interioris necessitate ad
 initium fidei : unde omnia comprehendit Tridentinum dum sess. 6.
 caput 5. brevibus his verbis : *declarat ipsius justificationis exordium in*
adultis à Dei per christum JESUM præveniente gratia sumendum esse.

Contra hæc tam multiplicia & evidentia testimonia ultimum effu-
 gium tuum in eo ponis , quod nonnullos habeas hujus tui temerarii
 pronuntiati socios, quos in medium hic adducis. *Id sanè mecum censue-*
re inquis PP. Salmanticenses ; Contensonius, Gonetus, Franciscus Mace-
do, eorumque approbatores tum non sine aliquo fastu me compellans :
An & de his omnibus interrogas & singulis, quod de me forsitan tu dix-
eris : videlicet quod reverentiam erga Constitutiones S. S. Pontificum,
quam promittunt non præsent? Haud puto. Miror quod haud putes, cum
ad illud jam alias responsum sit clarissimè sine ullis ambagibus ubi in
Thesibus contra te editis adduxi locum Natalis Alexandri Historiæ
Ecclesiasticæ ad sæculum V. quo perstringit graviter & Franciscum
Macedo & Gonetum & alios (verba ejus sunt) qui nullâ habitâ ratione
Propositionis quarta in constitutione Innocentij X. damnatæ, temerè asse-
runt Semi-pelagianos gratiam aliquam internam ad initium fidei admis-
sisse. Ejus verbis mentem meam tunc expressi & iterum exprimo quia
 contra hunc auctorem , in hac controversia excipere nihil potes , ut-
 pote , qui non tutandæ propriæ sententiæ studio (cum prædetermi-
 nantem physicè gratiam ipse statuat.) sed post exactam discussionem ,
 ut vastæ scientiæ scriptor est , veritatis evidentia convictus , ita asserat.

C A P U T I I.

Expenduntur scopi varii , quos sibi præfixit Eximius,
 & ostenditur illos vel non attigisse vel
 attigisse infeliciter.

Præter hæc in ultimis thesibus meis tria objectaveram tibi 1. Quod à
 scopo totius controversiæ aberrasses. 2. Quod invidiosa quædam
 collegisses , futurus quasi unguis in ulcere ad conflanda Jesuitas in er
 &

& Thomistas diffidia. 3. Quod argumenta præcipua ex quibus controversiæ cardo pendeat, dissimulasses: hæc per varios paragraphos conaris diluere, ad quos habe hæc pauca.

§. I.

Primus Eximii scopus, quem non attigit.

Scopus ille inquis §. 6. multiplex est, & primus quidem, me, aliosque Doctores Orthodoxos eximere à nota seu suspitione damnatorum ab Innocentio X. & Alex: VII. dogmatum in materia de gratia & libero arbitrio. *Huc triplici niteris via: primo ais ostendendo, quod nihil doceas circa articulos ab Innoc: X. & Alex. VII. proscriptos, quod in Scholis Orthodoxis Lovaniensi V. G. & Thomistica Orthodoxè non doceatur.*

Respondeo non liberas te suspitione Jansenismi, quamdiu non damnas propositiones in sensu Jansenii: Non enim sufficit explicare quid doceas cum quibusdam Catholicis (quod faciebat etiam Pelagius) sed quid non doceas cum Jansenio. Id hæctenus, ut par erat non præstitisti, imo ne tentasti quidem: ergo ad scopum non tendis, quem tibi præfixisti.

Imo pergis: nam assevero 2. *Me non fucatè, sed omni sinceritate in prædictis articulis reiicere, quidquid in illis Scholæ Catholicæ V. G. Thomistica reiiciunt.*

Respondeo: reiicis Eximie Domine quidquid reiiciunt Thomistæ? Non possum, quin tibi gratuler. Ain enimverò, nuntium remittis palam, apertè, disertis verbis sensui Janseniano? Tandem Vir es. Quis enim Thomista id palam, apertè, disertis verbis non facit? Vel hic tibi non constas, vel aliud sentis, aliud loqueris, quod est contra bonam fidem, vel certè plena mihi tecum hodie erit concordia. Obsecro speciatim id præsta, quod modo in genere elocutus es: sed ad exceptionem tuam mavis adhærescere. Reiicis totum id, quod Thomistæ reiiciunt præscindendo à sensu Jansenii. Capiro quid velis. Sed an fatis te securum, & probatum existimas, si ubique Thomistarum nomine & auctoritate ac fide abusus imperitis illudas? Subdolo hoc artificio Maximini Arianorum Episcopi morem imitari videris, qui pressus ab Augustino ut suæ fidei professionem faceret, adigi vix potuit, ut præter Ariminensis Concilii genericam quasi fidem profiteretur. Ita refertur in collatione Augustini cum Maximino tomo 8. operum novæ editio-

nis his verbis: *Augustinus dixit: ut cito agamus quod instat, dic mihi fidem tuam de Patre & Filio & Spiritu Sancto, liceat mihi dicere vel si mavis postulare: ut cito agamus quod instat dic mihi fidem tuam de constitutionibus Pontificum in quantum Jansenii doctrinam in sensu auctoris condemnant. Maximinus respondit: si fidem meam postulas, ego illam teneo fidem, quæ Arimini à trecentis & triginta Episcopis, non solum exposita, sed etiam subscriptionibus firmata est. Eximius respondet: Ego illud teneo & reiicio quod tenent & reiiciunt Thomistæ. Augustinus dixit: jam dixi & hoc ipsum repeto, quia respondere noluisti: Dic fidem tuam de Patre & Filio, & Spiritu Sancto. Liceat mihi dicere quid diverticula quæris recurrendo ad Thomistas, dic fidem tuam de sensu Jansenii. Maximinus respondit: cum enim non defecerim à responsione, cur accusor à tua religione, quasi responsum non dederim? Eximius respondet, an non abundè ad quæsitum respondeo & Catholicum me exhibeo, dum profiteor me eadem tenere & reiicere, quæ Thomistæ tenent, & reiiciunt? Augustinus dixit: propterea dixi te respondere noluisse, quia dum ego quærerem, ut diceres mihi fidem tuam de Patre & Filio & Spiritu S. quod & nunc posco, tu mihi non dixisti fidem tuam, sed nominasti Ariminense Concilium. Fidem tuam volo nosse, quid credas, quid sentias de Patre & Filio & Spiritu Sancto. Si dignaris ore tuo audiam. Noli me mittere ad ea scripta, quæ modo aut præ manu non sunt, aut eorum auctoritate non teneor. Dic quid credas de Patre & Filio & Spiritu Sancto. Liceat mihi dicere: nominas quidem Thomistarum fidem ac doctrinam (quamquam neque hanc expleas) fidem tuam volo nosse, quid credas, quid sentias de damnatis Jansenii propositionibus in sensu auctoris. Si dignaris ore tuo audiam. Noli me mittere ad Thomistas, quorum auctoritate non teneor, neque enim Thomistæ regula fidei sunt, aut irrefragabiles controversiarum iudices. Ad suam instantiam distinctius tandem aliquod responsum retulit Augustinus: ego vero nihil. Ne indigneris Vir Eximie, si palam cogitationes meas eloquar. Imitari videris germanos illos rusticos homines, qui quoties de sua Religione interrogantur, Principis sui ac Domini nomen ac fidem credere se protestantur: Quidquid egeris, responsum ulterius ex eorum ore non extorquebis quam, teneo ac reiicio, quidquid Princeps aut Dominus meus tenet ac reiicit. Sic tu, quoties à te fidei tuæ ratio poscitur, quoties urgeris, ut te, tuamque doctrinam à Janseniana justo aliquo discrimine sejungas, nihil aliud, quam Thomistarum nomen ac fidem imploras. Teneo clamas quidquid Thomistæ tenent, reiicio*

E

quid-

quidquid Thomistæ reiciunt. Hic tibi metam figis, à qua tamen longè manes remotissimus, quantum ad hæreticum Jansenii sensum. Toléranda sit in rusticis hominibus illa simplicitas, aut inscitia, certè in Eximio Doctore & Lovaniensi, & Batavo pugile, non videtur tolerari posse. Quasi per te ipse stare non possis, aut assurgere, nisi velut hedera centum claviculis, sic tu te totidem phrasibus trunco cuidam, aut arbori Thomisticæ affigas, alias humi repturus. Animadvertis Eximie hanc professionem ad scopum tuum nihil conducere?

Tertium conatum videamus num præcedentibus futurus sit felicior: *superest tertium, scribis, quod obtinendo proposito mihi scopo judicavi accommodum, hoc videlicet, ut ostenderem, debitam me præstare, & huc usque præstitisse constitutionibus Innoc. X. & Alex: VII. observantiam. Hunc in finem (ut reliqua præteream) declaravi eandem me iisdem deferre reverentiam, quam iisdem detulère Episcopi quatuor de quibus supra.*

Respondeo: Præclarum scilicet observantiæ specimen quod supra exhibui, & nemo, ne juratissimus quidem Jansenista, neq; Arnaldus ipse detrectat, sed quid sibi vult illud *ut reliqua præteream*? Sanè nihil ego *reliqui* invenio, quo plus præstas, quam hic præstare te dicis, & foederati tui *Protestantes* (*Supplicantes* volui scribere semper hic erro) hæctenus præstant. Quæ quæso *reliqua* præteris? Enumera illa, si sapias, enucleatius, neque verearis Lectoris fastidium, cui crambem toties recoctam ingerendo, moves nauseam. Non movebis, si varia longo ordine exhibeas reverentiæ tuæ erga Constitutiones Apostolicas specimina. Aliquid in hoc genere apportabis novi, quodque boni omnes percipere gestiant. Vides, ut existimo, Eximie Domine, nam me tacente res ipsa loquitur, quod hæctenus nihil profeceris ad scopum, quem primo loco tibi proposueras, forte meliorem in cæteris successum tibi polliceris. Videamus, qua ratione eo nitaris.

§. II.

Scopus alter à quo Eximius aberravit.

Hunc nobis exhibes Epistolæ tuæ §. 7. his verbis: *scopus secundus dissertationis est, ostendere, quod nulla veri specie afferri queat, doctrina de gratia per se efficaci, per constitutiones Innocen. X. & Alex: VII. quidpiam fuisse detractum. Hoc te affecutum triplici iterum ratione pugnas 1. Ostendendo quod ipsimet Summi Pontifices præfati, declararint post condemnationem famosorum articulorum nullatenus se per suas respectivè constitutiones damnasse gratiam per se efficacem.* Rel-

Respondeo distinguendo, quod assumis: Pontifices, si qui id declararunt, declararunt id de quavis gratia per se efficaci, etiam illa, quæ non distinguitur à Janseniana: nego. Declararunt id de gratia aliqua per se efficaci, si quæ sit, quæ diversa est à Janseniana, transeat. Atque hinc sic assumo: atqui argumento nullo solido vicisti unquam, imò ne conatus es ostendere hæctenus, gratiam per se efficacem à te assertam esse aliam, à gratia per se efficace Janseniana: per viam igitur hanc nec pervenisti hæctenus neque pervenies ad scopum secundum.

Ratio secunda est inquis, quod doctrinam meam sub illis exhibuerim terminis, ut *pateret ad oculum nihil doctrina mea cum propositionibus damnatis esse commune.*

Respondeo: doctrinam illam tuam sub illa variarum phrasum veste, nec Jansenius, si viveret improbaret, etiamsi nullum à Sede Apostolica doctrina ejus vulnus accepisset, & gratiam illam tuam, quamvis sub peregrino habitu velut foetum suum germanum amplecteretur. Quod ipse tu Vir Eximie satis perspexisti, dum tua adeo nihil interesse proclamas, quibus utatur loquendi modis Jansenius, dum nempe rem ejus ipsam tu habeas, de equo, non de phaleris sollicitus, pluris sponsam, quam vestes ejus facis. Id ni foret, quemadmodum vestes abiicis sic & sponsæ mitteres libellum repudii, & in vitam cum batava ista amafia Societatem, non tam disflueres, quam repentè præcideres atque abrumperes, & sic scopum primarium, quem præfigere tibi debueras unicum, feliciter attingeres, ad quem hæctenus allata, te minimè promovent.

Tertia tua ratio ut scribis hæc fuit, quod verisimile nequaquam sit, plurimas tum Cleri, tum regularium Ordinum sive Academiæ, sive Scholas, dogma de gratia per se efficaci esse amplecturas, si vel per suspicionem subodorarentur, constitutiones sæpe memoratas dogmati isti adversari.

Respondeo: vel Academiæ istæ & familiæ Religiosæ, gratiæ per se efficaci propugnatrices de quibus loqueris, discrimen aliquod justum & verum inter suam, & Jansenii doctrinam esse judicant & agnoscunt, vel non: si judicant & agnoscunt, atque adeo Jansenii errores ejurare neque formidant neque detrectant, quid illæ te juvant, eisdem ejurare formidantem, & pervicacissimè detrectantem? Si non judicent, neque agnoscant, & propterea, more tuo tergiversentur, ac detrectent anathema dicere Jansenio, in eodem luto hærent, in quo merfus tu es, adeoque non habes ab illis unde te purges, atque ita quam nullius ponderis sit hæc tua ratio, nemo non videt, & tamen tantum tibi in ea places, ut mihi comiter exprobres, quod eam *pisco*

mutior transiverim idque non semel iteras, tam falsa tibi videtur, & arguta hæc expostulatio. Ita est Ex. Domine, sic transire soleo, quoties occurrit frivolum quiddam, ac responsione indignum: toties sum pisce mutior. Hic meus est mos. Hoc me silentium Augustinus docuit, simul dolum & artificium detegens, quo malarum causarum Patroni, solent multa ad rem non pertinentia suis scriptis inferere *si ad ista omnia respondere voluero*, inquit in collatione cum Maximino supra relata, *id etiam ego agere videbor, ne veniatur ad causam*. Existimasne adeo fungum esse me, ut non intelligam, quo consilio, tam multa parerga & historiunculas disputatiunculis tuis interferas, ad quæ plures e nostris responderunt ad satietatem? Quo vergant tot scopi, veluti totidem dissolutæ scopæ? Ut nempe me à vero & germano scopo avoces, & in ludicris spectaculis detineas. Si vis ut loquar, affer aliquid te, & tuâ causâ dignum. Falleris, si alias quidquam responsi præstolaris. Ingenuè profiteor ad illa frivola semper ero mutus ut piscis, interim rem agam, neque te dimittam, nisi sic dimiseris Jansenium, ut dimittendum statuunt Romani Pontifices & Ecclesia universa Pontificum decretis consentiens, præscribit.

§. III.

Scopus tertius, quem Eximius tetigit, sed sine fructu.

Tertius scopus his verbis expressus est: *non defuisse, tum apud A catholicos, tum apud Catholicos, qui ex constitutionibus illis intulerint doctrinam de gratia per se efficaci ab Ecclesia Romana damnatam esse.*

Respondeo quidquid hic contendis Vir Eximie ultrò largior: unde non est quod probando te fatiges. Accipe, quod do, & si potes concludere: Non defuerunt, nec e Catholicis, neque ex iis, qui se ab Ecclesiæ gremio sejunxerunt, qui concluderint ex Pontificiis constitutionibus, doctrinam de gratia per se efficaci esse proscriptam: Esto Non defuerint: Ergo Eximius Martinus de Swaen Jansenista non est, nec ullo suo merito de hæresi suspectus, qui præcipuus scopus est, quo collimare omnia debeant, quæ ad propositum faciunt. Placetne conclusio Magister Eximie? Placet enim verò: sed quærendum mihi erat, estne legitima? An ullo pacto fluit ex iis, quæ largitus sum? Nihil minus: Certè illud ipsum quorundam Catholicorum & Heterodoxorum concursus iudicium, causæ tuæ magis obest, quam prodest:

dest : Nam vel prudens , fundatum ; & verum est hoc iudicium , vel falsum : si verum , & illud agnoscas , errorem tuum prodis , nec , quod pessimum est , hactenus detestaris : si falsum est , effice id quæso quamprimum argumento quodam solido , & unâ declara te gratiam per se efficacem à Janseniana diversam statuere , tum demum rem effeceris Viro dignam , neque chartæ facies & temporis dispendium , ne addam nominis , ut fecisti hactenus. Sed vereor , ut ad conatum adeo laudabilem assurgere tibi animus sit : Quà enim ratione posses à Jansenio tuo avelli ? Nihil tu ipse magis amare videris , quam istam affinitatem , si non iudicio tuo identitatem , inter Iansenianam gratiam , & eam quam Thomisticam ad declinandam invidiam , nunc quidem appellare mavis , ita plus satis tua prodit tergiversatio. Plures sunt è maximè devotis Iansenio , qui ex quo tempore didicerunt non ita ex voto rem suam Romæ agi , hanc nobis cantilenam occinere cœperunt : paratos se , & in formulam Alexandri jurare , & ejurare quidvis , modo datur , & liceat sibi securis , gratiam per se efficacem defendere. Quo pacto ita volunt ? Nisi , quia sentiunt , salvum sibi manere suum Iansenium , quamdiu salva maneat gratia per se infallibiliter efficax ? Mihi quidem hic eorum sensus displicet , sed an tibi non probatur Vir Eximie ? Sin minus probatur , agnosce amabo , & palam doce inter gratiam , quam Thomisticè per se efficacem vocas & ais te profiteri , & illam , quam Iansenius asseruit , verum quoddam discrimen intercedere. Quamdiu huc non eniteris , vides opinor , quomodo ex illo tuo scopo , quem attigisti , & quâ ratione scopos sexcentos alios , negotio non majori posses attingere , immissa sagitta in te resiliat , & plagam tuam non sanet , sed exasperet.

§. IV.

Scopus quartus , quem Eximius non tetigit.

IS erat scribis §. 9. ostendere quid mali natum sit in Ecclesiam derivari ex illorum sententia , qui ex constitutionibus Pontificiis inferunt dogma gratia per se efficacis damnatum esse. Mala autem illa deinde sex enumeras : singulis aliquod remedium lubens præscribam , quamquam & hic scopus , quemadmodum proximè superior , spectet ad scopas dissolutas.

PRIMUM MALUM.

Est diminutio Auctoritatis SS. Augustini & Thomæ.

Respondeo, timor hic est panicus Eximie Domine: vel enim metuis, ne vilescat utriusque Sancti Doctoris auctoritas apud Catholicos, vel apud Heterodoxos, vel apud utrosque simul: apud nullos autem eorum periculum est vel minimum, quod sic evinco: Agamus primo de Catholicis, de illis enim æquum est, ut magis solliciti simus. Catholici isti omnes, qui proscriptam esse existimant doctrinam de gratia per se efficaci, simul existimant, & tuentur mordicus doctrinam istam neque Sancto Thomæ uspiam neque Augustino placuisse, quare nullum periculum est, ne apud eisdem Doctorum istorum, quos à se stare credunt, vilescat auctoritas. Iam videamus de hæreticis: Nihil illi tribuunt Pontificum constitutionibus quibus non obstantibus clamabunt Augustinum totum esse suum, ut clamabat Lutherus: fidei professionem ex ejus avulsis & malè inter se commissis laciniis contexent, ut contexere se posse gloriabatur Calvinus, sibi indent cognomen Augustini, ut sibi indidit Wicleffus: uno ore clamabunt, se esse Thomistas, ut in libro adversus Scultetum clamat Petrus Jurius & hoc semper habebunt magnificentum & ingens, ut Pontificum Sanctionibus opponere possint magna Augustini & Thomæ Nomina: undè ergo vilescet aut periculum ullum subibit Sanctissimorum istorum Doctorum existimatio? Patet itaque quod dicebam, timorem hunc planè esse panicum. Quod si jacturam aliquam nominis aut auctoritatis pati possent Augustinus & Thomas, certè non aliundè eam paterentur, quam quod in damnatorum dogmatum patrocinium maleferiata quædam ingenia utrumque reluctantem trahant, & in hunc finem interdum ita extollant immodicè, ut cum Pontificiis Decretis non tantum committant, sed ipsis æquare videantur Scriptoribus Hagiographis dum non tam Augustinum & Thomam, quam sua somnia venerantur, quæ sub eorum umbra securè depereant. Hos insectare, his irascere, Iansenium tuum exagita, invade Arnaldum, non eos, qui Thomam & Augustinum Ecclesiæ Romanæ, Innocentio X. & Alexandro VII., ut eadem sentientes, vindicant, sed non ausis pugil Batave, qui si animi tui sensa, quæ nunc silentio aliquousque prodis, apertè exponeres, ipse fatereris ac contenderes, Augustinum & Thomam, Iansenio patrocinari in damnatis

natis suis articulis , in quo si fallor , falsitatis me redargue , quod non facies , nisi pertinaciam ponas. Ex hoc oritur quod metuis.

SECUNDUM MALUM.

*Estque Confirmatio A catholicorum calumniantium ,
Ecclesiam Romanam damnasse doctrinam S. Augu-
stini & quod pejus est S. Pauli.*

Respondeo : hæc credo te , tuosque religio tenet , quo minus ju-
diciū submittatis constitutionibus Pontificum , quâ parte sen-
sum Jansenii damnant : nam ut testis est è tuis aliquis Auctor libelli ,
cui titulus : *Reflexion de Religion & d'etat sur le Formulaire &c.* pag.
8. & 9. si solenniter profiteamur cum juramento sensum hæreticum , in
quo V. Propositiones damnata sunt , esse sensum Jansenii , agnoscendum
erit doctrinam S. Pauli , & S. Augustini , in materia de prædestinatione
& gratia hæreticam esse. Pergit ad finem paginæ 9. Apparet ex lectione
Jansenii , ejus doctrinam non esse aliam , nisi illam , quam S. Augusti-
nus sustinuit contra Pelagianos : atque ea unica ratio est quare Religionis
Zelatores (nonne & tu ex illis es Doctor Eximie ?) Quare inquam
Religionis Jansenianæ Zelatores tanta cum firmitate recusent agnoscere
V. Propositiones in sensu damnato esse Jansenii : neque hoc unius tan-
tum de communi Janseniano grege judicium est : lectionem eam jam
pridem veteranus factionis Magister Arnaldus præscripsit in apologia
Jansenii in præfatione ita docens : *Doctrina Iprensis Antistitis , non est
alia , quam S. Augustini.* imo quod ibidem subdit : *non potest sine volun-
taria , & portentosa pertinacia negari , propositiones Bani , quæ reperi-
untur in Jansenio , esse puncta capitalia doctrinæ S. Augustini : & iterum :
Augustini doctrina per Iprenses Antistitem potentissimè stabilita est.* De-
nique Jansenius clarissimè & solidissimè explicuit caelestem S. Augustini
doctrinam super materia de gratia. Et erit post hæc aliquis , qui citra
immanem calumpniam in Romanam Ecclesiam , asserere possit , per
constitutiones Pontificias proscriptam esse Jansenii doctrinam , quæ , ut
idem Arnaldus ibidem scribit , *non est alia quam S. Augustini ?* Quid
hoc aliud esset , quam confirmare A catholicos , dum doctrinam Janse-
nii (quam nil nisi Paulum & Augustinum spirare dicunt) expro-
brant à Pontificibus esse damnatam ? Quid inquam hoc aliud esset ,
quam Paulum & Augustinum cum Pontificibus committere ? nam ,

ut

ut iterum Arnaldus repetit : *Iansenii propositiones damnari non possent tamquam heretica , aut tamquam erronea , nisi Sacra Sedes & tota Ecclesia de approbatis erroribus , & hæresibus accusentur.* Huc metus tuus prospicit Vir Eximie , ne , si ostendatur , doctrinam tuam de gratia per se efficaci , quam non audes asserere diversam esse , & hoc silentio satis prodis esse eandem cum doctrina Jansenii , si inquam ostendatur illam Pontificiis decisionibus esse contrariam , contendat inde Calvinistæ , quibuscum agnoscis in hoc puncto plenam tibi esse concordiam , Pontifices hanc doctrinam in Jansenio proscribentes , opposuisse se Pauli & Augustini placitis , atque ita quo hunc scopum magis promotes hoc altius Janseniano luto te immergis. Malo huic remedium præscribet responsio sequens.

TERTIUM MALUM.

Est obstaculum conversionis prætensè Reformatorum.

Respondeo : studium & zelum tuum probo Vir Eximie , modo sit secundum scientiam. Rectè facis , cum de tollendis obicibus , qui fratres nostros devios remorantur , tam sollicitè cogitas. Verum malos medicos imitari videris , qui ægris indulgendum existimant , quidquid appetunt ; subducendum , quidquid averfantur. Putasne tam mirificè te levem esse & misericordem , cum tam multum judicas hæreticis esse tribuendum ? Ego crederem crudelem esse me , si essem sic misericors. Si hæc te agit misericordia , cur non das hæreticis , quod ipsi se ex Paulo & Augustino invictè conficere plenis buccis gloriantur , nulla esse hominis in hoc statu æternæ vitæ merita ? Ita ex Iansenii , & Arnaldi tui , tuisque principiis manifestè se colligere jactat laudatus à te Iurius , in colligendo hic minimè infelix. Cur id non indulges , & illo indulto , cur non sis æque liberalis in cæteris , pro quibus nomen & Pauli & Augustini usurpant ? Ita multiplex fiet ad vos Calvinistarum accessio , aut vos verius ibitis magnis passibus ad ipsos. Permite interim , ut medici longe peritioris , & ab Ecclesia approbati ego instructiones sequar. Is est S. Ignatius , ne exhorresce , Vir est mitissimus , & summo ardens hæreticorum amore , licet hæreses oderit odio vaticano , & simile semper odium filiis suis inspiraverit. Is in aureo suo de exercitiis spiritualibus libello quoad omnia à Paulo III. approbato hanc inter cæteras regulas *ut cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus* decimam septimam tradit his verbis, *Neque itidem*

dem prædicanda, & inculcanda gratia Dei usque adeo insistendum, ne serpere inde possit auditorum animis lethalis error, negatâ liberi arbitrii nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffusè quidem loqui fas est, Deo aspirante, sed quatenus in gloriam ejus uberiolem redundat, idque juxta modum convenientem, nostris præsertim temporibus: ne & liberi arbitrii usus, & operum bonorum efficacia tollatur. in iisdem regulis multa saluberrima contra lapsos in fide præscribit remedia, & inter cætera quædam tuo morbo curando peridonea, quale illud est quod Regulâ primâ præcipit: *sublato, inquit, proprio omni judicio tenendus est semper paratus promptusque animus, ad obediendum veræ Christi sponsæ, ac Sanctæ Matri nostræ: & decimâ tertiâ tamquam summè necessarium injungit, ut ipsi Ecclesiæ Catholice omnino unanimes, conformesque simus* (audi quousque) *si quid, quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse definierit, debemus itidem, quod nigrum sit pronuntiare, immane quantum ab hac obedientiæ cæcitate hæcenus distas Eximie, & tamen ea necessaria est, ut cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus. Attende quæso rationem quæ ad cæcam hanc obedientiam, Ecclesiæ filium movere debeat & his verbis subnectitur: indubitatè namque credendum est eundem esse Domini nostri IESU Christi, & Ecclesiæ orthodoxæ, sponsæ ejus spiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad salutem.* Et huic spiritui tu auscultare detrectas & solenniter definienti fidem habere renuis: sed de eo actum est supra, illud unum modò voveo, ut hæ regulæ medicina tibi sint ad salutem. Nunc ad propositum redeo. Miror & doleo Vir Eximie, id à te recenseri inter obices, & obstacula, quo nihil orthodoxis scriptoribus visum est aptius ad applanandam viam. Estne obicem ponere fratribus, ad Matris suæ Ecclesiæ Romanæ gremium reverfuris, manifestè illis ob oculos ponere fœdos Lutheri & Calvinii lapsus in materia de gratia & libero arbitrio, in qua Paulum & Augustinum suos esse falsò gloriantur? Ego hæcenus existimavi, & etiamnum existimo, id esse obicem tollere. Estne obicem ponere Iansenium, quem, ut Calvinii sui sincerissimum interpretem venerantur ac suspiciunt, cujus lectione in suis se placitis confirmari palam asserunt, solidissimis rationibus impugnare, & pluries in ipsam veritatem impegisse, luculenter ostendere? Estne obicem ponere, sententias commentis Iansenianis affines ablegare, tamquam non dissimili asperfas fuligine? Quid quæso magis, aut æque errabundos illos, potest ad nos pellicere, quam si vicerimus illos in errore manifesto veritari? Et tu adhuc quereris obicem à nobis Hæterodoxis poni, quo minus redeant ad matrem, dum sententiam de

gratia per se efficaci tuo sensu intellectam, quam non ausis agnoscere esse aliam, quam, quæ à Iansenio asserta fuit, impugnamus eo modo, qui illius errori directè oppositus est? Audi quid de hoc negotio censeant Academia nobilissimæ Moguntina & Herbipolitana, de reducendis hæreticis, quibus circumcessæ erant, maxime sollicitæ, quæq; reducendi artem longo usu dididerant. In litteris ad Clementem VIII Herbipolitana sic pronuntiat *Beatissime Pater, Pontifex maxime, inaudivimus in hac Academia nostra Herbipolensi inter nonnullos Theologos Catholicos, non ita pridem excitatam de divina gratia vi, & efficacia controversiam modo in Vrbe tractari, valdè dolemus è dono gratiæ alias homini ad pacem dato, controversiam moveri; veremur etiam ex hac parva scintilla, magnam in Ecclesia flammam, quam Deus clementer avertere dignetur, oriri posse; utinam & sectarii in Germania, quando ad eos fama deferetur, aliquot è Catholicis Theologis opinari, per divinam gratiam sic hominis prædeterminari voluntatem, ut nequeat cum ejusmodi motione adjungi dissensus, non magis confirmetur in sua semel erroris sententia concepta de libertate nobis per caelestis gratiæ potentiam erepta &c.* Moguntina vero Bellarminum & Stapletonum impensè laudat, quod viam illam institerint in revincendis Calvinistis, quam ego probo maximè, tuque improbas. *Constat, scribit ad eundem Pontificem, Doctissimos quosdam Theologos, nominatim Illustrissimum Cardinalem Bellarminum, & Thomam Stapletonum, sententiâ illâ, quam Molina sequitur, nixos, Calvinianorum dogmata hætenus evertisse, & Concilii Tridentini sanctiones, defendisse, quo præsidio si destituti fuerint, tum ingens apud Catholicos oboriatur scandalum; tum causa præbebitur Calvinistis quasi de parta contra nos Victoria triumphandi &c.* Liceat his domesticum adjungere testimonium Doctissimi Suarezii qui illam expugnandi, & convertendi hæreticos methodum, tamquam aptissimum instrumentum, inspiratam S. Ignatio existimat & ab eo dimanasse in universam Societatem, quam speciali modo elegit Deus, ad devios à fide, in viam salutis revocandos, ita scribit tom. 4. de religione lib. 9. cap. 5. *Occasionem fumo advertendi zelum, quem nunc habet Societas, rectè explicandi concordiam gratiæ cum libero arbitrio, & convenienter loquendi & accommodatè ad resistendum Lutheri, aliisque hujus temporis hæreticis, eundem fuisse in Patre nostro Ignatio, & vel ab illo in Societatem manasse, vel eundem spiritum, qui hanc religionem movet ad resistendum hæreticis, hujus esse doctrinæ auctorem.* Ita illi senserunt, quorum prudenti judicio plus defero, quam inani tuo timori. Vis ex me intelligere, qui potissimum hæreticorum ad veram fidem

con-

conversionem impediunt? Loquamur quod res est: illi ponunt obicem (ne dicam, tu ponis) qui Calvinii in hac parte probant dogmata, qui triumphii materiam probent, ex qua de nobilium, nec paucorum ad se papistarum accessione verè gloriantur: cur enim, inquit, Samuele Maresio Duce in Apologia pro Jansenistis contra Romanum Pontificem & Jesuitas, cur non rectè sentiamus in cæteris, quæ Papistæ oppugnant, qui rectè sensisse nos hæcenus in uno ex capitalissimis dogmate, fatentes habemus ipsos Papistas, quos antea inimicos fenseramus: pergant modo Augustinum volvere eâ, quâ cæperunt diligentiam, mox nobiscum conspirabunt in iis quæ de Cæna Dominica constanter credimus, neque major difficultas erit de cæteris. Hæc illorum non inanis gloriatio: sed pergamus. Illi ponunt obicem, qui communem Matrem Ecclesiam fastidiunt & in Romanos Pontifices irreverentes sunt. Reducere ad Matris gremium Heterodoxos cupis. Laudo. Sed vide, ne quos unâ manu reducis, abducas, & seducas altera. Certe non video, quid magis possit abducere & seducere, quam, si te ipsum intelligant, Theologum esse non tam Romanum, quam Jansenianum, & cui constitutiones Pontificiæ graves sint. Si te ipse amas, & proximi conversioni studes, per salutem tuam oro te, audi Christi Vicarium. Qui Christi oves sunt vocem ejus audiunt. Romanis aliquid plus, quam Lerdamensibus oraculis tribue. Quod ni facias frustra aliquem laboris tui fructum expectas, & quod plus est, animam ipse tuam, quâ nihil tibi potest esse carius, præsentissimo exponis discrimini. Utinam verbis hisce meis, quæ mihi singularis in te amor dicat Vir Eximie, tam potens cælestis auræ sibilus aspiret, ut obicibus omnibus altior, quos Magistrorum tuorum auctoritas, amor gloriæ, quique homines retrahit à palinodia pudor, solet obvolvere, veritati tandem manum utramque des, ita non tibi soli, sed quos reduces, fratribus proderis plurimum. Hæreat altè infixam menti tuæ hæc Christi vox: *quid prodest homini si Univerſum Mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?*

QUARTUM MALUM.

Sunt, *criminationes injuriosæ & persecutiones adversus gratiæ per se efficacis defensores, illos etiam, qui Jansenio minimè favent.*

R Espondeo. Injuriosas criminationes odi cane pejus & angue: sed quis criminatur? & ut tua phrasi utar, quis persequitur gratiæ

tiæ per se efficaci defensores, qui Iansenium apertè ejurant? Thomistas hic designare cupis, ita colligo, quis eos iniquè vexat? Non dissimulor bella quandoque scholastica gerimus, sed amica, quæ potius ad scholasticæ militiæ exercitium faciunt, quam ad dissensiones animorum, gladiis obtusis pugnamus, neque ullum vulnus infligimus. Thomistarum doctrinam censurâ notari vetuit Roma, prompti paremus, notâ nullâ afficimus. Nescio undè tam meticulosus tu sis Vir Eximie, qui Magistrum habuisti cognomento *intrepidum*. Pone hunc timorem res Thomistarum est in vado.

QUINTUM MALUM.

*Turbæ frequentes variis in Ecclesiis successu temporis
ciendæ.*

Respondeo: desinant Iansenistæ esse *publica tranquillitatis perturbatores*, quales illos testatur Alexander VII. Ponant contumaciam, & mali isti corvi, pejora ova non excludant, redibit sua Ecclesiæ serenitas, non facilè deinceps perturbanda, nisi videremus, & longo observassemus usu, hæresim ex hæresi semper nasci, & novi aliquid monstri subolescere, ut ex Calvinismo Iansenismus prodiit, ex illo Quietismus, quem in cunis gaudemus esse extinctum utinam mater illa non sit secundo sæcunda!

SEXTUM MALUM.

Indignatio S. Sedis.

Hanc tu Vir Eximie, hanc fæderati tui & *Supplicantes* curant scilicet: hanc metuunt & quidem alpiibus interjectis, qui, quod alpes transvolat, non pluris faciunt, quam inane murmur, quo imbelles animi territantur, vel potius, qui alpium oppositu vaticana fulmina penitus comminui garrunt ut non ita pridem ex tuis symmisticis aliquis scribebat: indignatio S. Sedis Ex: Martinum de Swaen sollicitum habet: quis credat? Ex: Domine nulla metuenda est S. Sedis indignatio iis, qui decreta ejus naso non suspendunt adunco, sed suspendentes publicè redarguunt, & verbis & exemplis ad debitam reverentiam compellunt. Si iratam habere verè times S. Sedem, statutis ejus citra exceptionem obtempera. Nunc reliquos duos scopos tuos inuestigemus ac videamus num feliciter in eos collimes. §. V.

Scopus V. quem Eximius tetigit infeliciter.

DE eo differis §. 10. & in illo situm ais, quod gratia per se efficax, sub triplici potissimum larva Manicheismi scilicet, Calvinismi, & Iansenismi non semel fuerit oppugnata in quo probando operosè deindè ludas conquiritis undecumque scriptis ac Iesuitarum Thesibus, inter quas sub me aliquando defensas etiam introducis.

Respondeo: quid hic tibi velis Eximie Domine, si significationem vocum consulam, vix assequor, adeò malè mentem tuam expōnis. Sub larva Manichæismi, Calvinismi, & Iansenismi gratiam per se efficacem impugnare, mihi sic sonat. Manichæo, Calvino, Iansenio vulnus infligere, ex quo obliquè ictus resiliat in gratiam per se efficacem, quod si sic accipis, jam agnoscis ultrò, hæc monstra impugnari non posse, nisi simul gratia per se efficax aliquid patiatur. Quod si de gratia per se efficaci prout à te asseritur, affirmatum cupis, facile consentio sine ulteriori probatione. Si etiam de gratia per se efficaci secundum naturam, quam Thomistæ illi induunt dictum velis parvam illi gratiam tibi debent pro ea commendatione, sed hæc tua mens non est: id unum voluisti dicere, sed non expressisti iis, quibus debuisti verbis, nonnullos gratiam per se efficacem sic oppugnare, ac si per eam Manichæismus, Calvinismus, Iansenismus suscitaretur, ita mentem tuam ex adjunctis colligo: sed inficiari nemo potest, quin ex profligatis illis erroribus, magnum argumentum sumatur contra gratiam per se infallibiliter efficacem, quæ secum dissentium absolutè pati nequeat, atque adeò non opus erat, ut probares, & Iesuitarum scripta, ac Theses evolveres eorumque testimoniis pagellas tuas farcire. Si majores tantum tuos consulisses, quos meritò præ Bajo & Iansenio suspicere deberes, Ruardum Taperum, Cunerum Petri, Ioannem à Bononia, Thomam Stapletonum, Ioannem Malderum, Ioannem Wiggers, potuisses hæc in Stapletono legisse, ut unum pro multis citem, Promp. Cathol. Fer. 6. Hebd. S. Fatetur, Calvinus, efficacem à se gratiam, quam ponit novellum esse, sui que cerebri commentum: dignum sanè dogma, quod ab homine tam impio inventum, Viri docti complectantur. Sed quid aliorum dicta accersam? Tu ipse Eximie Domine id ipsum agis, seu verius Auctores istos agere insinuas, qui Calvinistarum hodiernorum placita eadem esse cum tuis, & Catholica esse pug-

nas-

nas, neque audeas dicere à Jansenianis placitis esse diversa. Cum igitur Manichæismus, Calvinismus, Jansenismus hac in parte germanæ sint sorores, ejusdem Patris diaboli filiæ, quid miri est, si gratiam à te propugnatam, sororibus istis tam similem, iisdem quis argumentis impugnet, quibus hæreses istæ impugnatae & ab Orthodoxis Scriptoribus expugnatae sunt? Attendis quomodo hic tuus scopus rursus annumerandus veniat scopis dissolutis? Quis enim inde concludat, quod concludendum unice erat: Erga Eximius Martinus Swanius immeritò de Jansenismo suspectus est?

§. VI.

*Scopus sextus, quem si Eximius tetigit,
tetigit incassum.*

Dixeram, scribis Epistolæ tuæ §. 11. *me ostensurum gratiam per se efficacem in hunc usque diem stetisse inexpugnabilem, neq; hic ullatenus à scopo aberravit Dissertatio mea.*

Respondeo: Modica distinctione evanescit quidquid hic congeris Magister Eximie: Gratia per se efficax Janseniana stetit hæctenus inexpugnabilis, nego & pernego: Expugnata enim est Clarissimorum Theologorum scriptis, & Pontificum atque Ecclesiæ auctoritate fracta ac elisa est, ut Orbi notum est universo: Gratia per se efficax Thomistarum sensu stetit hæctenus inexpugnabilis, subdistinguo, id est nullo Sedis Apostolicæ judicio perculsa est, vetita est censurari (quamquam id non significet vox inexpugnabilis) transeat: id est, non est impetita iis argumentis, aut impeti non posset talibus, ut ex iis aut non possent, aut difficillimè possent se expedire Thomistæ nec nego nec affirmo, sed Eruditorum hominum ac partium studio liberorum, de hoc posco judicium. Verum de hac mihi tecum nulla fuit, certè non fuit potissima contentio: Gratiam per se efficacem impugnaui, quæ talis à te descripta est, ut existimes non posse te Iansenio valedicere, nisi isti tuæ gratiæ valedicas, & majorum tuorum doctrinæ nuntium remittas.

Rursus hoc loco genuinum te Thomistam probas Eximie Domine, & habes undè glorieris te tuum scopum attigisse, quando ut fidem facias, gratiam per se efficacem in hunc usque diem stetisse inexpugnabilem auctorem inducis, & lectoribus commendas, quo Iansenista vix alius est manifestior, & minus Thomista, aut Thomista tui similis, ut inde appareat, de qua gratia per se efficaci intendas loqui, dum con-

tendis

tendis eam esse inexpugnabilem. *Virum* scilicet *Eruditum* ut scribis auctorem libri cui titulus *Tradition de l'Eglise Romaine sur la Grace qui exhibeat Traditionem integram Ecclesie Romanae de Gratia per se efficaci*: sic ille tibi concinit tom. 3. pag. 152. super materia de Gratia non est amplius solidum disidium inter Catholicos & Calvinistas. Eodem tom. pag. 201. & 202. verba ejus fideliter latinè expressa do: *Cum discipuli Calvinii deseruerint extremum, in quod se precipitaverat eorum Magister destruens libertatem voluntatis humanae, ad sustinendum jus Omnipotentiae divinae, & redierint ad justum medium sensus Ecclesiae, oportet Iesuitas ex sua parte facere tantundem, & de altero extremo, quo tutantur libertatem hominis, redire etiam ad medium sensus Ecclesiae per vera JESU Christi gratia confessionem.* Calvinistae quotquot sunt Synodum Dordracenam sequuntur, & negant, ac pernegant se à Calvinii Principis sui placitis deflexisse, & contrarium asserentes mendacii arguunt ac convincunt, quos inter eminent Iurius familiaris tibi tuisq; auctor, quod proin ignorare non potestis: si fallat in eo aut fallatur, cur neque tu dum doctrinae ejus subscribis, neque hic Symmista tuus, Calvinistas in hac parte revincitis? Gaudent tamen sua dogmata quae agnoscunt, & gloriantur à Tridentina Synodo & Ecclesia Romana proscripta esse, à vobis probari, & catholica censerì, quia ubi illi Romano-Catholicam fidem fastidiunt, vos ad Ecclesiam Calvinianam magnis passibus acceditis. Et haec est Ecclesiae Romanae de gratia perpetua traditio, de qua ita gloriimini? Pharisaica enim vero, non Apostolica, Manichæa, non Christiana, hæretica, non Catholica! At moderni Calvinistae frequentius adhibent libertatis & liberi arbitrii nomen: esto, sed illo sensu adhibent, quo non repudiabat Calvinus; imo vero, quo disertè profitetur, nominis huius usurpationem pati se posse, si nempe idem significet libertas, & libentia, si quidquid ratione duce sponte & libenter velle dicimur, dicamur libere velle: si coactio aut violentia libertati opponatur, non necessitas: verba ejus ante hac aliquoties reddidi, quae non lubet iterum describere.

Audi cæteras, quandoquidem tibi tam gratæ sunt auctoris ejusdem, tibi concinentis cantilenas: pag. 189. *Concilium Tridentinum*, ait, *proprie non condidit aliquod decretum, in quo ullum genus gratia condemnat.* Quis igitur furor incescit Calvinum? Cur tantopere debacchatus est in Neptunos, ut per ludibrium compellabat Tridentinos Patres, si sententiæ illius de gratia nullum vulnus à Concilio illo inflictum sit? Cur Dordracena Synodus Calvino devotissima, toties, tam acriter sanctiones hæc Tridentinae Synodi improbavit? Si nullum genus gra-

gratiæ condemnavit , liberum itaque erit, falvis illius Concilii decretis, gratiam profiteri apertè, rotundè, sine fucis necessitantem, qualem Lutherus & Calvinus adstruxit in hoc magis ingenui præ iis, qui cum rem eandem statuunt, nomen involvunt per ambages. Quid ni id liberum sit falvis Concilii decretis, si nihil super hac causa Synodus Tridentina sanxit? Apage vesanum Concilii Tridentini interpretem.

Sed, non ex hoc solo capite tibi placuit hic scriptor, habuit & aliud forte non injucundum, quo te traheret ista siren. De Molina magnificè & sentit, & loquitur atque adeo de iis omnibus, quos appellare vobis placet Molinistas. Aures purga & arrige Vir Eximie: ita canit pagina 150. *Si Calvinus & Molina secuti fuissent traditionem & Sanctos Patres, primus ad salvandam omnipotentem IESV Christi gratiam, non rejecisset liberum arbitrium, secundus ad salvandum liberum arbitrium, non negasset omnipotentem Dei gratiam: ambo in oppositis suis erroribus eque caci.* Et quasi parum illi sit Molinam Calvino æquiparasse, altius aturgit pag. 151. *Calvinus in materia de gratia minus injurius est Deo, quam fuerit Molina; rationem subnectit, quia ille defendit jus Dei in creaturam, hic videtur se declarasse pro creatura contra creatorem.* pergit pag. 182. *Discipuli Calvini quantumvis heretici in eo superant Molinistas, quod rationibus inducti intellexerint liberam cooperationem voluntatis cum gratia efficaci, redierintque ad doctrinam discipulorum S. Aug. & Thomæ.* An non juvabat ad hanc cantilenam aures adferre purgatas? Pejor est Molina Calvino, & quo non? Sed bene habet, quod ab iis solis talis habeatur Molina, qui Romam ipsam habent ut Massiliam; undè gloriosum potius ipsi est cum Principe Orbis Ecclesia, & Urbe Sacrorum Domina, Religionisque custode iisdem affici contumeliis, iisdem probris insigniri.

Si necdum cantilenarum istiusmodi tenet satietas, en tibi aliquid ad lyram Jansenii factum pag. 465. *Gratia sufficiens, sine qua peccatum vitari non potest, non est necessaria, ut peccatum possit imputari peccatori, in presenti statu natura corruptæ.* Quid videtur Eximie Domine nonne bellissimè concinit Iansenio? Nonne si hæc vera est, vera debet esse Ianseniana 3. *Ad demerendum in statu natura lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate.* Et hunc tu nobis auctorem commendas, dum Iansenismi suspicionem procul à te Epistolâ hac Apologeticâ amoliri cupis? Non capio, semper sic suspicionem illam amoliri studes, ut videaris altius eam Lectorum animis velle infigere. Fortè tibi placet hoc Auctoris tui effatum, quia ejusmodi est, ex quo populo commendare possis Confessarios istos, qui vulgo rigoristæ audiunt,

diunt, ut commendabas in tua declamatione Quodlibetica, tamquam mitiores, quosque facilius peccantium misereat, quam misereat istos, quos vulgo depingitis ut laxos: sciunt quippe, aiebas, certè sic suis placitis convenienter existimant rigoristæ illi, istos reos auxilio fuisse destitutos, sine quo peccata vitare non poterant, adeoque non esse magnopere iis irascendum, sed condolendum potius.

Nunc altiore voce musicus tuus intonat pag. 465. *Necessitas gratiæ sufficientis ad evitandum peccatum inventum est inimici gratiæ IESU Christi, & artificium, per quod in Ecclesia reviviscat Pelagianismus, vel potius introducatur novus Pelagianismus primo periculosior, & magis impius.* Succinis ut ille præit Eximie Domine, & censuras à probato tibi auctore latas, etiam probas? Pelagianismum in Ecclesiam invehunt primo deteriorem, quotquot cum Romanis Pontificibus & Ecclesia universa gratiæ sufficientis necessitatem adstruunt, & Manichæismum vestrum excindunt? Erubescis, salva res est, non audes, pudet te temeritatis, qua se auctor tuus sivit abripi; certè pudere deberet.

Colligamus modo quo pacto scopum tuum hic iterum assecutus sis: Lutherani, Calvinistæ, Iansenistæ tuentur gratiam per se efficacem: tuentur illam quidam etiam è Catholicis, sed Catholici isti Lutheri, Calvini, Iansenii sententiam agnoscunt legitimè damnatam verèq; hæreticam esse, & rationem se inire pugnant gratiam per se efficacem propugnandi à Lutherana, Calviniana, Ianseniana longè diversam: Eximius noster licet id fortè quoque daturus sit de Luthero, forte & de Calvino, de Iansenio dare detrectat, Calvinistas recentiores habet pro Catholicis, rationem non ostendit se inire aliam propugnandi gratiam per se efficacem, quam ineant Calvinistæ & Iansenius ipse. Ergo Eximius noster immeritò suspectus est de hæresi, neque quidquam habet commune cum Iansenistis. Frustra fatiges te Magister Eximie ut ostendas ex hisce tuis antecedentibus deductionem hanc fieri posse legitimè, & luce clarius apparet, te à scopo hoc qui Primarius esse debuerat, aberrasse quam longissimè, ut minimè peccasse videar, quoties tot scopos tuos appellavi scopas dissolutas: volui tamen ad singulos aliquid responsi dare, ne silentio meo insultares, &, ut fecisti, triumphares inaniter. Quod si similes scopos à vero scopo alienos posthac multiplices, ero & manebo ut supra dicebam mutus ut piscis: si quid ad rem dicere cupis, & mecum contendere, quæ de Synodi Tridentinæ & S. Augustini mente disputavi fac elidas, hæc tua debebat esse (postquam te de Iansenismi suspitione purgasses) cura præcipua: ve-

rum hoc adeò non fecisti ; ut ne tentaveris quidem , probè tibi conficius , arcem vestram nulla parte magis esse debilem , & facilius expugnabilem , quam istac , licet gloriari soleatis esse firmissimam , & prorsus inexpugnabilem.

Quæ §. §. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. ad nauseam , & Lectoris etiam parum delicati fastidium rursus ingeris , jam refutata habes in Superioribus , neque mihi lubet responsa mea toties iterare , quoties eandem nœnias tibi lubet instaurare : quare propero ad Conclusionem tuam sive Epistolæ tuæ Epilogum.

Epilogus ad Epilogum Eximii.

DE Præfidiis humanis quodammodo desperans in Deo fiduciam omnem collocas , & cælo solatium expectas , quando homines tibi adeo iniqui sunt. Existimas fore , *ut veritas increata Deus tuus te hoc suo caelesti effato confortet : beati estis , cum maledixerint vobis , & persecuti vos fuerint , & dixerint omne malum adversum vos , mentientes propter me. Gaudete , & exultate , quoniam merces vestra copiosa est in calis.* Beatus es Eximie Martine ? Beatus es ? Non invidéo : sed an qui se beatos dicunt ipsi se decipiunt ? Beatus es quia homines nonnulli maledictis te incessunt , & me maledicentibus istis annumeras ? Ubi quæso , vel quando maledixi tibi ? Quando sinistri aliquid imprecatus sum , aut nomen tuum , affeci contumeliâ ? Quisquis igitur sana tibi suggerit consilia , quisquis errantem te in viam studet animo sincerissimo & benevolentissimo reducere , qualem mihi esse Deus novit , tibi maledicit ? An tu quoties Calvinistas cupis reducere , toties maledicis Calvinistis ? Non existimo. Ego te persecutus sum ? Meam credo indignationem veritus Lovanio fugisti : alii abivisse te dicunt majoris dignitatis & pinguioris , ac lautioris spartæ dulcedine invitatum , alii auctoritate aliqua majore compulsam. Quid verum sit , scis ipse. Ego non soleo duci rumoribus. Dixine ego omne malum adversus te propter Christum mentiens ? Usque adeo ego IESU Christi hostis sum , ut omne malum adversus te mentiens evomam , quia tu IESUM Christum amas ? Totus ad hanc tuam teterrimam suspicionem exhorresco. Et ego IESUM Christum amo , & nihil mihi est istoc nomine carius , ita me amet IESUS Christus : & adeo tibi minimè male volo , ut te velut alterum Ioannem in Christi IESU sinu positum videre desiderem , hoc meum votum ex intimis medullis haustum , cogitationibus tam nigris pensas ? Utinam , utinam merces tua sit

fit in cælis copiosa? Id unice opto: sed vereor, & multum vereor, ut votum hoc meum exaudiri possit, quamdiu Iansenium tantopere deperis, ut ejus sensui detrectes dicere anathema: quamdiu recentiores Calvinistas, qui à Calvini & Dordracenæ Synodi vestigiis non deflectunt, ut ipsi profitentur, hac in parte existimas sentire Catholicè. Vereor inquam, (utinam vanus sit hic metus) ne commune habeas cum Calvinistis & Iansenistis Cœlum, in quo superbi spiritus in homines superbos & opinionum suarum pertinaces dominatum, ac Tyrannidem exercent.

Sperabam fore, ut præclaris his Christi verbis abundè recreatus desineres: sed desinere non potes: *unum, pergis, priusquam finiam indicandum censui, nimirum animum mihi non esse, hisce tecum contentionibus diutius immorari, quandoquidem abundè satisfecerim.* Cur animus tibi fuit contentiones hæc suscitare primùm. Cur me nihil simile cogitantem provocasti ultrò? Cur intermissum certamen iterum renovasti? Sperabas semper exitum certaminis feliciorè, tandem, post tot irritos conatus desperas: piget tot pugnarum. Sapis, sed utinam citius sapulisses. Interim hoc habes solatii, & in eo tibi plaudis, *quod abundè satisfeceris*: solatium id tibi ereptum non volo, plaude tibi Domi tuæ quantum volueris, sed vide ut applausores habeas rectè sentientes.

Accedit, inquis, & hæc ratio, quod cum illis mihi res sit, qui in omni causa quantumvis infundata, de ultimo responso gloriam quarere videntur: Argutè, bellè! Magistraliter! Eximius Martinus provocavit ad certamen, & laceffivit pacis amantem, hæc igitur illi debetur gloria, quod pugnæ initium dederit, & hanc quoque laudem aliquis illi invidet, quod finem certamini imposuerit, & victor leges dederit, quas silendo adversarius agnoverit? Id ni fecero arrogans sim, & ambitiosus gratiæ captator. Neque me solum, sed socios meos mordēs universim omnes: *in omni tibi causa, QUANTUMVIS INFUNDATA gloriam quarere videmur de ultimo responso* infelicem enimverò & miseram conditionem nostram, si filemus, ut nimium diu aliquando siluimus, si vel unus prodeat Iansenistarum Libellus, quem non statim convellimus, quia nihil novi occinit, si vel unam ratiunculam centies elisam taciti præterimus, silentium nostrum mox in argumentum victoriæ suæ vertunt Iansenistæ. Libellus ille plenis buccis invictus dicitur: maectantur illo Iesuitæ omnes; nullus est, qui possit, aut ausit hiscere: sic modestiæ nostræ & silentio insultatur: si respondemus, si nihil prætermittimus, quod solidâ responsione non enervemus, si materiam hanc inanis triumpho præcidimus, vani, ambitiosi, gloriæ cupidi

sumus : Qualis qualis causa sit , ultimi responsi gloriam aucupamur. Neque silere igitur , neque loqui Iesuitis licet. O miseros Iesuitas , & ineluctabili peccandi necessitate constrictos ! Quodque omnium est miserrimum , necessitate neminem excusante , si Iansenistis fides est.

Eximie Martine , patere candidè me animi mei sensa proloqui : nunquam gloriæ causa (Deus mihi testis est) adversus laceffentem te processi , sed misericordiâ motus , & animæ tuæ tuorumque discipulorum , qui te pro oraculo audire dicebantur , servandæ impulsus desiderio. Si gloriæ studuissem , alium mihi sumpsissem adversarium , & cui nominis plus fuisset , & plus dentium , & alia ratione certassem. Noli tibi blandiri , Vir non es tantus , ut quis te victo , magnum sibi se fecisse nomen sperare possit. Tui tuorumque amor egit me in pugnam , non gloriæ cupiditas : quare quam potui modestissimè & sincerissimè rationes tibi meas semper proposui , ut in hac rursus scriptione feci , sperans tandem aliquid profecturum me , aspirante præsertim cælesti lumine , quod errores tibi tuos aperiret , & accedente impulsu divino , qui obstinatam flecteret voluntatem. Expectationem meam fellisti hætenus , nunc tandem per animam tuam te quæso , non meâ causâ , sed salutis tuæ Ecclesiam Matrem tuam audi : ne sis sicut Ethnicus , & Publicanus : Jansenio , quem proscripsit ipsa , valedic. Id non ego , non omnes boni dumtaxat , sed JESUS Christus à te flagitat , qui pro te sanguinem suum fudit , quod firmissimè credendum est. Noli obliquos tramites sectari , per quos girari amat tortuosus coluber : Noli inhonestas vestigare rimas , quibus elabaris , quarum hæreticos ipsos eorumque Principem Iurium pudeat : noli Phrases incassum coacervare Thomisticas , quibus Iansenianam turpitudinem veles. Cum Theodoro dic aperte anathema Iansenio prout ipse dixit Nestorio : quod si feceris acclamabo & acclamabunt boni omnes : *Eximius Martinus Swanius Catholicus est , Catholicum Doctorem Cathedra Lovaniensis admittat : Christiano illi nomen est : Catholicus cognomen.* Hæc erit ultimi responsi mei solida gloria : Doctori Eximio Martino Swanio plaudite.

EXIMIE DOMINE MAGISTER
D V.

Humillimus Servus in Christo

LOVANIÏ 12. APRILIS 1693.

ISAACUS DE BRUYN

SOCIETATIS JESU.

IMPRIMI POTERIT. NICOLAUS Du BOIS *Librorum Censor &c.*